

Gál Soma

Iszapcsinálók

Ezt nagybátyám már évek óta káromkodta. A csónakban minden gát kiszakadt benne, és az iroda összes nyúge a természetre ömlött. Itt a legkisebb gond, a legkisebb öröm is megért legalább egy anyázást. A csomós damil, a kárbaveszett kapás, a vízszint. Az utóbbi volt, ami a legtöbbet kihozta belőle.

Mert miben fognak majd baszni a halak?

Hiába szűrte és töltötte az öreg Zala, a víz csak megcsalta a Sióval, kedvére volt a fiatalabb. A zsilip éjjel-nappal nyitva volt, hiába háborgott a világ, még a tévében is leadtak egy riport, hogyan eresztik a csapot. Nem segített. Persze, féltették azokat a szép villákat a siófoki parton. Sekély a déli, ezt mindig is tudtuk, de mikor már nálunk fent is hosszan kellett sétálni az úszásért és térdig ért a mélyvíz-tábla veszélye, akkor már Főnök is megjegyezte, hogy sok lesz a szarból a keleti végen. Mégis lehetetlen volt, hogy a vizek kullancsai annyi suskát dobjanak össze, hogy versenyezzenek a milliomos háztulajokkal. Nem a tárca, az eszköz nem engedte meg.

Mi is szívtuk, persze, volt nap, amikor ember nem bírt megmaradni a strandon, olyan iszonyatos volt az iszap szaga. Danit egyszer a vízimentős csaj rávette, hogy vágjon vele nádat, mert azt is magával hozta az iszap és az alga, mentül jobban kezdte elborítani a partvidéket. A melegben még a csodakagylók is dögöltek, amikkel megtelt egy év alatt a Balaton, akkor sok százuk illegett a vízszínen a part felé. A kisgyerekek kacagva szedték őket, dobálták, de estére mind ott maradt, száraz nyakláncba rendezve a part betonszegélyén. Reggeli program volt, hogy az unokákkal a nádasba hajigáltuk őket, egytől egyig.

Napok óta csak csökkent a vízszint, az a kevés is, ami addig tartotta magát, eltűnik. A szomszédos strandokról jöttek is a hírek, húsz méteren nincs víz, ahol régen már a lába ázott a vendégeknek. Innen csak öt-hat kilométerre. Nálunk csak a kecajós Laci bá bérelt fel minket egy reggelre, hogy segítsünk már lejjebb venni a stégüket, fejenként ötszázért. Rendes órabér lett végül, annyi volt vele a munka. Csontig leraktuk, de látszott azokon a szegény srácokon, hogy így is megizzadnak, mire felveszik rá azokat a régi szerkentyűket. Mindegyiken megkopott már a festék, itt-ott műanyag pótlások kandikáltak ki szemérmetlenül, de a súlyuk, öregem, az még mindig megvolt.

Azokra a masinákra pattantunk fel az egyik délután. Totál ingyen!

Úgy, hogy ott voltak azok a sétahajók, amikről Gáborral beszélünk egyszer. A vízi, meg a mi vízparti munkánk nagyon különbözött ám! Nem is a munka,

inkább a munkáltatók. Ezek a vállalkozók ugyanúgy megvetették egymást, mint például a Coca-Cola meg a Pepsi. Annak a napnak ez volt a csodája. Az aszály végre egy kis jóra fordult.

Biztos már ki is találták.

Laci bá rohant Főnökhöz, következett az újabb ajánlat, óránként egy rugót fizetett a kobakunkért. Illetve a lábunkért, csak azt még nem sejtettük. Egy kis huza-vona lefutott, mire rácsaptak az üzletre, és a gazdaváltás után loholnunk kellett a partra. Nem ismertük a pacákat, aki ott dirigált éppen. Izzadt, mint a ló, kockás kendővel törölgette tar fejét. Két emberre jutott egy bicikli, én Gáborral kerültem egy fedélzetbe, amint letettük a seggünk, ő már tekert is, nekem meg fogalmam se volt, merre megyünk. Csak azt vettem észre, hogy követtük egymást, libasorban ingáztak a biciklik a vízszínen. Pár perc után meg már ott magasodott előttünk.

A zátonyra futott hajó.

Siralmasan kevés volt a víz, az igaz, de irtó közel jött az a sétagálya. Felsiklott a homokra, arra cseszett rá, meg a ragacsos iszapra. Igazából nem is volt olyan hű de nagy. Eddig mindig csak a partról láttuk, a kisgyerekeknek mutattuk, kürtölt meg zakatolt, és roppantnak tűnt. Akkor meg irtó szerencsétlennek. Csíkos pólós srácok dobáltak köteleket nekünk, a kisebb strand felől is érkeztek a bicajok, ők is sorba álltak. Néhányan próbáltak irányítani vakkantott parancsokkal, de az összesnek röhögés lett a vége. Tudtuk a dolgunkat, mint egy jól komponált bécsi, úgy keringtünk egymás és a bajbajutottak körül. Nem is számoltam, hányan álltunk végül a starthoz, sok volt a szín, sok volt a forma. Mire nekifeszültünk, már tényleg egyszerre mozogtunk mindannyian. A kis- és nagystrandiak, a kifőzdések és a kölcsönzősök, a fiúk és a lányok együtt szenvedtek meg a kötelekkel és az iszappal. Csak nem engedett, pedig addigra már szinte az összes fürdőző is odasereglett. Tolták becsülettel, mi tekertük becsülettel, míg hangosat cuppant a segge, és a sétahajó kiszabadult. Valamelyik biciklire még kiválóan rá is szaladt, azt hiszem, a mienk közül lékelt meg valakit, de nem számított. Mindenki csak az ünnepléssel volt elfoglalva, hogy fejest ugorjon a fedélzetről, meg hogy utazzon még egy kört a biciklivel.

Jó volt kikötni azon a napon. Az én memoárom őrzi ezt a jelentős dátumot, mikor végre összefogott balatoni vállalkozók egy kisebb csapata.

Majd elfelejtettem mondani, hogy július 14-én történt.

Hó

Félt a hótól. Nem hittek volna neki, ezért nem mondta el soha senkinek. Telente mindig próbált boldognak látszani, mikor leesett az első. Szerencséje, hogy szinte mindig este történt.

Az édesanyját ez mindig felvillanyozta, boldogan keltette őt, ébredj, öcsike, nézz csak ki az ablakon. Ő meg minden évben ott állt a terasz üvegajtaja előtt, a bő, piros pizsamában, egyik kezében a macijával, a másikkal egyre dörzsölte a szemét, mégsem tűnt el a roppant fehér tömeg.

Engedte, hogy melegen felöltöztessék, kiszaladt az ajtón, és rohant el, játszani. Csak ahogy a sarkon befordult, akkor lassított mindig tétován. Félt a hó szörnyeitől. Ott lapultak mind a buckák alatt, kicsik, nagyok, lesték, ahogyan a játszótérre megy. Nem tudta kikerülni őket, mindenhol voltak buckák. Nem tudta, mi merre és hol van, nem látta a szép színeket. Minden csak és csupa fehér.

Nem örült a hócsatáknak sem. Nem mert szólni a többieknek, ne hordják szét a sok kupacot, ne dobálják a hógolyókat. Még megharagszanak a szörnyek. Álldogált némán, néha gyúrt egy-egy gombócot, eldobta ő is, mint a többiek, valaki felé. Ő sokkal többet kapott a nyakába.

Gyorsan sötétedett, de nem vette észre. Lefoglalta a nyakába csorgó hideg. Vacogott rémesen, és csak egyre jobban fázott, ahogy kigyúltak az utcalámpák. Nagyon félt, de nem árulhatta el a barátainak. Csúfolták volna érte, egyébként is nála nagyobb fiúk jártak a térre. Köszönés nélkül futott el.

Teljesen egyedül maradt. Annyira egyedül, mint azelőtt még sohasem. A más-kor olyan szép narancssárga lámpák fénye megbetegedett, alig világította meg az útját. A mély hó nem csak a fényeket nyelte el, belesüppedt minden kis nesz a fehér takaróba. Csak a szörnyek hangja motoszkált a fülében. Megnőttek a buckák, emberhegyekké, amik túl magasak voltak hozzá. Egyetlen árnyék sem nyúlt felé, mégis úgy érezte, közeledik valaki.

Hátulról lökte fel. Ő egyenesen a puha hóba esett, belemélyedt, szörnyeinek apró karmai fájdalmasan metszettek bele az arcába. Nem mert mozdulni, csak beletörődött, hagyta magát lerángatni a hó mélyébe...

A kéz újra megfogta a vállát, és megfordította. Tucatnyi ököl csapott az arcába, és mindenhova a testén, de mind szétporladt, amint hozzáért. Fázott. Arca, orra, fülei égtek a hó érintésétől. Nem gondolkozott, csak felállt, és rohant, ahogy bírta, előre. Lábai maguktól vitték haza. Lihegve csapta be maga mögött az ajtót, anyukája már várta, kicsit késtél, öcsike, máskor ne maradj ennyit, gyere szépen haza, mikor sötétedik.

Szerencsejáték

Mindhárman nyertünk már. Gábor tippmixelt, ahogy Dani is, de ő néhanap a totót is kitöltötte, és a hétfvégeken együtt vártuk a csodákat, az esti meccseket a pavilionsoron néztük, ordítottunk a góloknak, ordítottunk a bíróknak, és olyan jókat ittunk, mikor egy-egy szelvény elment. Én meg sorsjegyeket vettem. Utaztak a zsebemben a strandig, ahol minden reggel ezeket kapirgáltam a lépcsőn ülve. Megvártam Danit, megvártuk Gábort, és együtt néztük, ahogy az ezüstréteg alól előbújnak a számok. Alig szerettek minket, de hogy nekem is kijárjon a részem, egyszer nyertem ötezer forintot. Sörre költöttük meg ünneplésre, és a kétszázasból, ami még másnapra a zsebemben maradt, újabb sorsjegyet vettem. Háromféle volt, és variáltam: piramis, gyémántos és ablakos, így, szép

sorban. Persze röhögtünk ezen mindig, a sorsjeggyel még a lottónál is kevesebb az esély, pláne a focinál, de amikor az egyforintosom alatt forgácsolódott az ezüstbevonat, arra a pillanatra mindhárman hittünk benne.

4, 16, 24, 45, 69. Ezek voltak a számaink. Jobban mondva az én számaim, én szórtam szét őket a kilencven mezőn, de úgy megtetszettek a többieknek, hogy egy idő után hárman tettünk egy szelvény mintájára, bizony, nem akartuk növelni az esélyeket, hogy három kombinációt rakunk, csak azt akartuk, hogy szombaton meghalljuk a rádióban: a héten hárman vitték el az ötöst. Tudnánk, hogy csak mi lehetünk az a három, és így a lottótársaság osztaná fel a pénzt.

Aztán, ahogy már hárman háromfélét játszottunk, előbb-utóbb a Főnök is rájött. Asszem egy sorsjegyezést szakított félbe, úgy teremtett le minket, hogy erre a beteg dologra megy el az összes keresetünk. Vagyis az ő pénze. Erre valahogy irtó allergiás volt, és akkor mesélte el ezt a sztorit.

Hogy ő tulajdonképp hazardírozott. Sokat. Olyan családi hagyományféle volt ez náluk. A Főnökné, meg még a szülők is, régebben. Na, ez nem jelenti azt, hogy néha-néha ne kaparna egy sorsjegyecskét, mikor postára megy egy csomagért, persze, legtöbbször az unoka kéri, hogy vegyenek egyet. Merthogy a múltkor nyert ezer forintot! Kisgyerekek mekkora pénz az! Aztán azóta szereti kapargatni, és úgy örül neki, mosolyog, még ha nem is nyer vele, hát hogy tagadhatná ezt meg tőle?! Egy szó mint száz, szeretett ő nyerni, nagyon, mint mindenki, és megvoltak a saját számai, persze, hogy nem mondja el. Hármasa is lett belőle! Nem is, egyszer a bátyja nyert egy színes tévét, persze, azok még édesapja számai voltak, kisgyerekek voltak, de ő ikszelte be a szelvényt, és dobta be a felét, és igaz, nem is színes, hanem fekete-fehér tévét nyertek, tényleg, csak az apja, mikor átvenni volt, kipótolta kis készpénzzel a nyereményt a boltban, így kaptak színeset. Munkácsy volt, azon nézték a vebét, franc tudja már, melyiket, az érdekes az, hogy pont, mikor a brazilok (erre emlékszik) rúgtak egy gólt, elkezdődött a szamba, és a képernyő szikrákat szórt, mint egy szívárvány, gyönyörű színekkel, aztán felrobbant. Kiderült, hogy mind sorozathibásak, így kicserélték, az egész országban bementék, vitték sorban a Munkácsykat, így ők is kaptak egy új tévét, na, azt se tudja már, hogy milyen volt. Színes. Így a családban, ami annyit nyert, neki is kellett próbálkoznia. És kipróbálta a saját számait, újakat, nem az apjáét, és így nyerte aztán a hármast meg egy elektromos porszívót. Igazából ez volt az ő élete nagy szerencséje, tudniillik, mikor a postára ment a szelvényt beváltani, ott mások is váltottak be éppen, például egy lány kettes találatot, száz forintot fizettek érte, ő meg... hát, kapott valamennyit a hármasért, és abból elhívta a lányt egy kávéra, aki akkor még gyönyörű volt, és később a Főnökné lett. Az élete szerencséje. Azután találkoztak még néhányszor, mígnem minden héten együtt lottóztak. Igenis, száz forintból lehetett kávézni. Meg a hármashól is, meg is van, talán 2000 forint volt az. Csak hogy tudjátok, egyhavi fizetés négy-ötezer forint, az ötös meg egymillió volt akkor, ugyanolyan nagy pénz, mint manapság. Más idők voltak, akkor még egy rendes férfinak katonának is el kellett mennie. Elég az hozzá, hogy öt elvitték Sopron mellé, Bizembaszomfalvára a határhoz, fagránátot dobálni, masírozni, meg ilyen baromságokra. És konzerveket ettek, amit a bicskájukkal bontottak ki, és egy nagy üstben melegítették. És

utálták a kiképzőket, együtt próbálták megszívadni őket mindig, amiből végül az sült ki, hogy ők kaptak büntetést. És szerették a tiszteket, mert azok szívatták a kiképzőket. A lényeg a lényeg, hogy ott a közelben sem volt posta, és ritkán engedték őket szabadságra, még ha rendszeren tartották is magukat. A Főnökné egyedül lett megbízva a lottóval, vette is szép rendszeren, a leírt öt számmal, ő meg minden héten beült a rádió elé a vacsorájával meg a többi regrutával, és együtt hallgattak meg öt számot. Nagy élmény volt, szidni a kurva számokat, a kurva lottót meg a kurva sorsot. És mikor az egyik héten a 28-ast húzták ki elsőnek, már észre sem vette. Aztán... na nem, már majdnem kihúztuk belőle, elég azt az egy számot tudnunk. Szóval szép lassan húzták a számokat, ő meg szép lassan kapott még három szívrohamot, mert a negyedekre már nem kellett. Akkor már tudta, hogy az kérem mind stimmel. És tudta körülötte mindenki, mert az egész szakasz ismerte a számokat, mindenki a milliomossal akart kezet rázni, 1 015 420 forint, ennyit ért az a szelvény, és akkor összeesett, majd felugrott, nem tudott magával mit kezdeni, rohant a telefonhoz, gondolkozott kicsit, mi is az otthoni telefonszám, megvan, hívja hát, az asszony zokog a vonal végén, elpattan a cérna, ő is bőgni kezd örömeiben, így meg az a szegény pára alig bírta kinyögni, hogy elfelejtett a postára menni. Na, ezért ne lottózzatok!

– Mert akkor maga nem nyer? – kérdeztük.